

УДК 37-056.87(477)

DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2019.73.180983>

ОЛЕНА ІЛЬЧЕНКО

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4869-274X>

(Полтава)

Place of work: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

Email: ilchenko.olena@gmail.com

БЛАГОДІЙНІСТЬ ЖІНОК В ОСВІТІ УКРАЇНИ ЯК ВИМОГА ЧАСУ

Визначено сутність жіночої благодійності XXI століття як добровільної, соціально-економічної, гендерно зорієнтованої, професійно налагодженої сили; з'ясовано її мету, роль і місце в суспільстві; проаналізовано принципи, функції, види, форми благодійності.

Ключові слова: благодійність; благодійні організації; приватна благодійність; освітня галузь; передовий досвід.

Постановка проблеми. Як зазначається в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки, «...система освіти має формуватись адекватно сучасним інтеграційним і глобалізаційним процесам, вимогам переходу до постіндустріальної цивілізації, чим має забезпечити стійкий рух і розвиток України в першій половині XXI століття, інтегрування національної системи освіти у європейський і світовий освітній простір» (*Національна стратегія розвитку, 2013, с. 87*). У цьому ж документі ключовими напрямками державної освітньої політики з-поміж інших на сьогодні визначено: реформування системи освіти на основі філософії «людиноцентризму» як стратегії національної освіти; оновлення законодавчо-нормативної бази системи освіти, адекватної вимогам часу; створення і забезпечення можливостей для реалізації різноманітних освітніх моделей, навчальних закладів різних типів і форм власності, різноманітних форм та засобів отримання освіти та багато інших; забезпечення доступності та неперервності освіти впродовж життя та багато інших (*Національна стратегія розвитку, 2013, с. 87*).

Ефективна реалізація цих та інших напрямів модернізації змісту освіти на сьогодні потребує капітальних фінансових вкладень з боку як державних, так і недержавних структур, адже на тлі позитивних соціальних зрушень (демократизація, гуманізація, євроінтеграція суспільства) відчутним є: критичний стан фінансово-економічного, матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітніх установ; слабка мотивація суспільства та бізнесових структур до інвестицій в освітню галузь; низький рівень оплати роботи працівників освіти і науки; невисокий соціальний статус педагогів; наявність в системі освіти фактів корупції, неефективного та безпідставного використання фінансових і матеріальних ресурсів, позаконного «розбазарювання» будівель та приміщень навчальних закладів й ін. З цих та інших причин нинішній рівень розвитку освіти в Україні не дає їй змоги повною мірою виконувати «функцію ключового ресурсу соціально-економічного розвитку країни і підвищення добробуту громадян» (*Національна стратегія розвитку, 2013, с. 89*); відповідно й престижність освіти і науки в суспільстві залишається на відносно низькому рівні.

У зв'язку із цим сучасна економіка освіти, покликана «створити сталі передумови для розвитку усіх напрямів галузі з метою формування високого освітнього рівня народу України» (*Національна доктрина розвитку, 2002, с. 13*). Виконання поставлених завдань передусім покладається на державу, яка регулює і контролює ці процеси, проте ефективність їх здійснення залежить від інтегрування зусиль держави із громадськістю та бізнесовими структурами, які надають можливість розвитку суспільних ініціатив щодо фінансової та матеріальної підтримки освітньої галузі. У зв'язку із цим вважаємо, що одним із дієвих механізмів фінансування освіти, який об'єднує тріаду «державо-громадськість-бізнес», на сьогодні є благодійна діяльність й, зокрема, благодійна діяльність жінок як добровільна, соціально-економічна, гендерно зорієнтована, професійно налагоджена сила.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В руслі вивчення теорії та історії жіночого руху в Україні певні аспекти благодійних ініціатив жінок висвітлюються в солідних наукових роботах М. Богачевської «Дума України – жіночого роду», Н. Полонської-Василенко «Видатні жінки України», Л. Смоляр «Жіночі студії в Україні: жінка в історії та сьогодні», О. Лугового «Визначне жіноцтво України», у працях за редакцією В. Борисенко «Українки в історії», «Українки в історії: нові сторінки» й ін. Суттєвим доповненням до зображення жінок-меценаток стали роботи Л. Андрієнко, С. Геника, О. Гуржія, О. Козулі, О. Кривошия, О. Лобур, З. Хижняк, Ю. Хорунжого й ін. Окремо вважаємо доцільним виділити низку праць, персонологічного характеру, які присвячені життєопису та зображенню конкретних історичних постатей жінок. Серед таких досліджень цінними для нас стали роботи В. Біднова, О. Гуржія, О. Дзюби, О. Кривошия, О. Лазаревського, О. Левицького, З. Хижняк й ін.

Чільне місце серед широкого масиву наукових праць займають дослідження польських учених різних часів, в яких висвітлено роль благодійності і, зокрема жінок, у цьому процесі (Р. Даровські, В. Добровольська, С. Кардашевич, Ж. Культіс, Х. Кавальська, Й. Коханович, К. Лен, Й. Лукашевич, С. Ольшак, Р. Пельцер, К. Пуховські, К. Харлампович, А. Яблоновські й ін.).

Метою статті є визначення сутності благодійної діяльності жінок в освіті; з'ясування її мети, місця і ролі в суспільстві; обґрунтування принципів, суб'єкт-об'єктної структури, видів, форм, функцій.

Виклад основного матеріалу. В сучасній структурі організації благодійної діяльності жінок виділяємо наступні її конститутивні чинники: 1) правовий; 2) духовно-моральний; 3) чинник практичної доступності / спроможності суб'єктів благодійності. *Правовий чинник (державно-правові передумови)* розглядаємо як чинне в країні законодавство, яке забезпечує здійснення благодійної діяльності в межах юридично-правового поля. Через свої законодавчі акти та інші нормативні документи держава, шляхом встановлення загальнообов'язкових правил (норм), ініціює, узгоджує, регулює, контролює благодійну діяльність. Державно-правові передумови закладають підґрунття для найбільш ефективної та повноцінної організації і функціонування сфери благодійної підтримки. Правове забезпечення цієї галузі носить адміністративно-владний характер і залежить від політики держави в сфері благодійності, а також від рівня розвитку й стану демократії в даний історичний момент.

З позицій гендерної політики в сучасній Україні, жінки і чоловіки мають рівні умови в реалізації своїх прав і свобод в суспільно-політичному, соціально-економічному та духовно-культурному розвитку. Благодійна діяльність, як сфера суспільно-громадської активності, як невід'ємний складник соціального середовища публічного простору, доступна обом статям. Тож правовий чинник (у цьому полягає його універсальність) забезпечує рівність прав і свобод загальної участі в благодійній діяльності як жінок, так і чоловіків.

Духовно-моральний чинник (особистісно-мотиваційні передумови) – це внутрішня духовна та моральна переконаність, готовність і, у певному сенсі, потреба людини до здійснення свідомої благодійної діяльності. Духовно-моральний чинник, на відміну від правового, який у масштабах держави має обов'язково-примусовий характер закону, за своєю природою є особистісно-суб'єктивним, і являє собою «надбання» окремої людини. Такі чесноти, як духовність, милосердя, жертівність, співчуття, любов до ближнього, які є мотиваційною передумовою благодійної діяльності, не можна в людині «вкоренити» примусово. Їх людина набуває через виховання, віру, формування світоглядної позиції, становлення власної аксіосфери. Тож духовно-моральний чинник забезпечує потенційну можливість кожного здійснювати благодійну діяльність.

Чинник практичної доступності / спроможності суб'єктів благодійності (матеріально-діяльнісні передумови) – це приватні ресурси (фінансові, майнові, інформаційні, технічні, інтелектуальні, ресурси часу та ін.) людини, які вона має можливість добровільно використати для здійснення благодійної діяльності. Чинник практичної доступності / спроможності має особистісно-діяльнісний характер, оскільки створює передумови для надання допомоги не лише грошовими та матеріальними засобами, а й особистим співробітництвом благодійників. Він забезпечує рівність можливостей і шансів як жінок, так і чоловіків у фактичних умовах розподілу й використання соціальних, економічних та культурних ресурсів і цінностей, які кожен з них може використати (пожертвувати) на благодійні цілі.

Отже, як бачимо, у своєму оптимальному поєднанні і взаємозв'язку названі чинники забезпе-

чують ефективне функціонування і розвиток процесу благодійної діяльності в освіті (в якості суб'єктів благодійності на паритетних засадах можуть виступати як жінки, так і чоловіки). Зрозуміло, що в системі виділених чинників організації благодійності, визначальним є правовий. Адже, передусім держава через свої правові, соціальні, освітні, фінансово-економічні та ін. інституції прямо чи опосередковано впливає на формування духовно-морального чинника (внутрішня сфера людини) і чинника практичної доступності (спроможність людини) бути суб'єктом благодійності. Егалітарна ж правова політика, «...не заперечуючи особливостей кожної статі, не зводячи до уподібнення «нижчої» (жіночої) до вищої (чоловічої) статей, веде до рівного розподілу економічних, політичних, соціальних та інших можливостей і ресурсів» (Агеєва та ін., 2004, с. 294), стає «...гарантією для утвердження і функціонування здобутої рівності» (Агеєва та ін., 2004, с. 294). Загалом уважаємо, що порушення або недотримання хоча б одного із названих трьох чинників призводить до унеможливлення / призупинення або протизаконності благодійної діяльності в освітній галузі.

Зважаючи на те, що сучасна освіта – це «стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету і формування позитивного іміджу нашої держави, створення умов для самореалізації кожної особистості» (*Національна стратегія розвитку, 2013, с. 86*), як мету благодійної діяльності жінок нами визначено сприяння розвитку національної освітньої галузі в умовах інтеграції України до європейського та світового простору; модернізацію вітчизняного досвіду жіночої благодійності в контексті передових технологій і стандартів світових благодійних ініціатив, їхніх процесуально-організаційних підходів, акцентуацій проблем та володіння загальнолюдською культурою благодійності.

Сформульована мета благодійності жінок реалізується через систему завдань, які нами визначено в руслі стратегічних напрямів розвитку освіти, виділених в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки: 1) сприяти піднесенню рівня освітньої підготовки відповідно до європейських стандартів якості освіти зі збереженням самобутньої культури і традицій українського народу; 2) підтримати підготовку людей високої освіченості і культури, кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці і професійного розвитку; 3) сприяти модернізації навчально-виховного процесу з урахуванням сучасних досягнень науки, педагогічної теорії, соціальної практики, техніки і технологій; 4) підтримати професійне зростання педагогічних та науково-педагогічних кадрів; 5) надати допомогу в організації різноманітних типів і видів навчальних закладів, сприяти академічній мобільності учителів і викладачів, учнів та студентів; 6) забезпечити виховання підростаючого покоління, здатного протистояти проявам бездуховності і аморальності; 7) соціально і матеріально підтримати дітей та підлітків із малозабезпечених і незабезпечених родин, а також обдарованих і талановитих дітей та підлітків, які не мають належних коштів для одержання вищої освіти і можливостей займатися науковою, дослідницькою або творчою діяльністю; 8) пропагувати здобутки благодійної діяльності жінок в освіті серед широкого загалу; 9) удосконалювати існуючі та здійснювати пошук нових форм, технологій і методик благодійної практики жінок в освіті сучасної України.

У зв'язку із цим головними функціями благодійної діяльності жінок в освіті України XXI ст. нами визначено:

– *аксіологічну* (формування духовно-моральних ціннісних орієнтирів людини, виховання осердя її внутрішньої потреби і переконань творити добро на засадах милосердя і гуманності);

– *освітню* (забезпечення розвитку національної галузі освіти в умовах інтеграції українського суспільства у європейський та світовий освітній простір);

– *соціально-економічну* (економічний розвиток країни, підвищення добробуту громадян, покращення матеріального становища дітей та підлітків із найменш соціально захищених сімей);

– *маркетингово-інвестиційну* (вивчення ринку благодійних послуг і потреб; пошук потенційних інвесторів з метою залучення їх до благодійної діяльності);

– *соціальну* (соціальний захист, забезпечення і підтримка дітей та молоді із неблагополучних сімей з метою забезпечення належного рівня освіти і виховання та обдарованих школярів, які не мають належних коштів для отримання вищої освіти або занять науковою діяльністю);

– *соціально-регульовальну* (регулювання стратифікаційних процесів суспільства між бідними та багатими, жінками і чоловіками щодо рівних прав і можливостей одержання освіти);

– *громадсько-політичну* (забезпечення розбудови і розвитку демократичного, громадянського, правового суспільства на засадах егалітаризму і гендерної рівності; вплив громадськості на владу щодо удосконалення законодавчої бази благодійності, розробки й упровадження державних програм її розвитку і підтримки).

Серед принципів, на які має спиратися благодійна діяльність жінок в освіті XXI ст., ми виділяємо дві групи принципів. Першу групу становлять головні теоретичні положення, які є основоположними і визначальними при організації цієї роботи. У комплексі вони закладають теоретичне підґрунття благодійній діяльності, що різнить її від інших видів соціальної практики. Це принципи: 1) добровільності; 2) безкорисності; 3) гуманності; 4) кордоцентризму; 5) любові до ближнього; 6) милосердності; 7) терпимості. Названі «*класичні*» *принципи* благодійної діяльності з'явилися за часів появи людини як соціальної істоти, адже саме людині, на відміну від тваринного світу, притаманні почуття, емоції, душевні хвилювання, які є рушійною силою милосердних, добродійних справ. Основоположні засади жіночої благодійності з її розвитком та еволюціонуванням доповнювалися теоретичними положеннями благодійності, які привнесло XIX – поч. XX ст., й остаточно викристалізувалися у XXI ст. Умовно відносимо їх до другої групи принципів, які можна вважати «*набутими*», тобто такими, що з'явилися у процесі історичного розвитку й еволюціонування благодійності, та відповідають певній соціальній формації і часу. Серед них:

Принцип «законності» благодійної діяльності, що реалізується через державне регулювання, заохочення і контроль благодійних ініціатив жінок в освіті; удосконалення відповідної нормативної бази, створення правових гарантій для вільного функціонування і розвитку жіночої благодійності в освіті; захист, передбачених законодавством України, прав та інтересів жінок як суб'єктів благодійної діяльності; моральну та матеріальну підтримку державою благодійників через систему податкових пільг та інших засобів заохочення; визначення пріоритетних напрямів і розробку спеціальних програм у сфері благодійності.

Принцип підвітності та прозорості у використанні коштів на фінансування освіти полягає у наявності відповідних відносин між організаторами і виконавцями благодійної діяльності, за якими організатори мають повноваження перевіряти діяльність виконавців, які, у свою чергу, зобов'язані створювати необхідні можливості для таких перевірок і звітувати про свою діяльність; а також у постійному моніторингу ефективності благодійності жінок в освіті.

Принцип адресності і цільового використання бюджетних коштів полягає у використанні фінансів на конкретні категорії дітей та підлітків, які потребують допомоги, у визначенні чіткої мети і напрямів використання цієї допомоги.

Принцип професіоналізації та інноваційності жіночої благодійності полягає у переході від традиційних форм благодійності до соціального інвестування, формуванні експертного середовища щодо розробки та оцінки благодійних проектів, обґрунтуванні інноваційних технологій і методик благодійної діяльності жінок в освіті, використанні системного підходу у здійсненні благодійності, вимірюванні її результативності та ефективності.

Принцип рівних прав і можливостей бути суб'єктом благодійної діяльності незалежно від статі, віку, релігійного віросповідання, майнового статусу, етнічної приналежності, політичних уподобань тощо.

Принцип «науковості» жіночої благодійності в освіті полягає в розробці її концептуальних засад, теоретичному обґрунтуванні інноваційних форм, видів і стандартів, створенні нових технологій.

Принцип інформаційного забезпечення благодійної діяльності жінок в освіті реалізується через наявність власної інформаційної інфраструктури (телебачення, радіо, преса, Інтернет, мережеві ЗМІ, дистанційні програми й ін.), розробку нових шляхів інформаційної комунікації з громадськістю, залучення інноваційних інформаційних технологій до сектору благодійності жінок в освіті.

Жінки, як суб'єкти (ініціаторки, організаторки, учасниці) благодійності в освіті, є представницями різного віку, професій, національності, релігійних віросповідань, політичних уподобань. Вони входять до складу громадських організацій, політичних партій, педагогічних колективів шкіл та вищих навчальних закладів, інших колективів підприємств і організацій; є представницями бізнесового сектору, шоу-бізнесу, відомими спортсменками, акторками, телеведучими тощо. Діапазон їхніх проявів благодійності в освіті є досить широким: від великих фінансових внесків до одноразових приватних пожертвувань і благодійних акцій; від заснування благодійних організацій регіонального, Всеукраїнського або Міжнародного рівня до виконання обов'язків волонтера або

організатора чи менеджера благодійних проектів і програм. Як учасниці благодійних організацій та фондів жінки можуть займати високі посади засновника, президента, віце-президента; генерального, виконавчого, фінансового директора; бути головами і членами правління, головами і членами наглядових рад; бути керівниками, організаторами, менеджерами і учасниками благодійних проектів і програм; бути волонтерами і учасниками благодійних організацій тощо (табл.1).

У відповідності до пункту 1 статті 61 Закону України «Про Освіту», фінансування державних навчальних закладів та установ, організацій, підприємств системи освіти здійснюється за рахунок коштів відповідних бюджетів, коштів галузей народного господарства, державних підприємств і організацій, а також додаткових джерел фінансування. Пунктом 4 статті 61 цього Закону визначено перелік джерел фінансування навчальних закладів, з-поміж яких: добровільні грошові внески, матеріальні цінності, одержані від підприємств, установ, організацій, окремих громадян, інші кошти тощо.

Зазначений перелік можна розширити й іншими видами та формами благодійної допомоги, додавши до нього альтернативні матеріальні ресурси, які надають благодійні організації у формі грантів, стипендій, членських внесків; добровільну волонтерську працю; безпосередню допомогу особистою працею чи послугами (збір благодійних пожертв, безкоштовне читання лекцій, надання відповідних консультацій, психологічної підтримки, передача на благодійні цілі результатів своєї особистої діяльності в галузі науки, літератури, мистецтва, спорту тощо).

Виходячи з джерел фінансування і стратегій діяльності, благодійні організації, в роботі яких активну участь беруть жінки, поділяють на фонди громад, корпоративні, приватні та операційні фонди. Фонди громад здебільшого мають довічне існування, до них надходять кошти, які члени громади надають на реалізацію певної благодійної мети. Зазвичай ці фонди не розробляють самостійних благодійних проектів, вони обирають громадську чи благодійну організацію, яка і здійснює реалізацію певного проекту, спрямованого на благо громади, в якій діє фонд. Корпоративна благодійність являє собою благодійну діяльність бізнес-компаній, які частку свого прибутку скеровують на фінансування соціальних програм і проектів, зокрема освітніх. Свої ресурси корпоративні фонди розподіляють на благодійні програми, грантові проекти, стипендії, які надаються в рамках довгострокових програм тощо.

Приватні благодійні фонди – це благодійні організації, засновниками яких є заможні люди та / або їхні сім'ї. За такою моделлю організації благодійного фонду засновник надає значну суму свого капіталу або доходів до фонду, і, як-правило, дає організації своє ім'я. Фінансовою основою таких об'єднань є ендаумент – сума коштів, яка один раз видається засновником (вкладається до банку або інвестується), а відсоток від неї іде на реалізацію благодійних проектів і програм. Основними формами надання благодійної допомоги і підтримки в освітній галузі такими фондами є: гранти, що надаються на реалізацію проектів окремих благодійних організацій (виділяються на основі відкритого конкурсу або через наглядову раду, яка обирає кращі проекти); індивідуальні гранти ученим, дослідникам; стипендії тощо.

Операційні фонди – це благодійні організації, які спрямовують свій капітал не на підтримку благодійних ініціатив інших організацій, а розробляють власні благодійні проекти і програми, які власне й реалізують. Фінансуються благодійні фонди за рахунок інших донорських організацій.

В якості об'єктів благодійної діяльності жінок в освіті сучасної України розглядаємо конкретні освітні інституції (дошкільні, загальноосвітні, позашкільні, професійно-технічні, спеціалізовані, вищі навчальні заклади) та певні категорії дітей і молоді, до яких відносимо: а) дітей та підлітків із малозабезпечених і незабезпечених родин, б) дітей-сиріт і напівсиріт; в) обдарованих і талановитих дітей та підлітків, які не мають належних коштів для одержання відповідної освіти і подальшого інтелектуального розвитку, в) дітей та підлітків із особливими потребами.

Вивчення статей ЗУ «Про благодійну діяльність та благодійні організації», дослідження стратегічних напрямів роботи відомих благодійних організацій і фондів, аналіз благодійних проектів і програм у сфері освіти дало можливість виділити наступні домінуючі види і форми благодійної діяльності жінок в освітній галузі України XXI ст.:

– *фінансовий* (грошова допомога у формі гранту, субсидій, добровільної пожертви (одноразова чи систематична); взяття на себе витрат щодо повного або часткового утримання об'єкта благодійної допомоги; фінансування конкретних цільових освітніх проектів і програм; надання стипендій та ін.);

– *майновий* (одноразова чи систематична матеріальна допомога, безоплатна передача майна та/або майнових прав у постійне користування або у власність, безоплатна передача доходів від майна, дарування або дозвіл на безоплатне (пільгове) використання об'єктів власності та ін.);

– *організаційно-діяльнісний* (заснування благодійних організацій, фондів, спілок, товариств; організація і проведення благодійних акцій (фестивалі, аукціони, марафони, тури, негрошові лотереї, конкурси, вистави, концерти, виставки, конференції, семінари); організація спеціальних фондів для фінансування освітніх проектів і програм; заснування освітніх грантів; організація стипендіальних фондів; безоплатна інформаційна підтримка благодійних заходів, зокрема через ЗМІ та ін.);

– *особистісно-діяльнісний* (надання безпосередньої допомоги особистою працею (збір благодійних пожертв, читання лекцій, проведення або участь у концертах, турах, марафонах; робота волонтерів), послугами (організаційні, консультаційні, експертні) або делегуванням прав (передача для благодійних цілей результатів своєї особистої діяльності в галузі науки, літератури, мистецтва, спорту тощо).

Висновки. Отже, зважаючи на прогностично-проективний потенціал жіночої благодійності, вважаємо, що в сучасних умовах входження України до світового освітнього простору саме благодійність як суспільно-громадська, соціально-економічна та професійно налагоджена функція (поряд із державними програмами підтримки) має стати важливим засобом розбудови і розвитку національної галузі освіти.

Таблиця 1

Благодійні фонди та організації України¹, що діяли або діють, соціальні проекти і програми яких націлені на вирішення важливих освітніх проблем ХХІ ст.

Благодійна організація (фонд)	Окремі проекти, програми благодійної організації (фонду)	Мета і спрямування благодійних проектів, програм
Всеукраїнський благодійний фонд «Освіта України» Голова фонду: Наталія Максютя. http://www.gimnaziyaprioritet.io.ua	Проекти: «Концептуальні засади інноваційного освітнього закладу «Гімназія – Пріоритет», «Школа радості та сили розуму», «Пріоритет». Школа життєвого успіху» та ін.	Опікування розвитком освіти в Україні та соціальним захистом учасників навчально – виховного процесу.
Міжнародний благодійний фонд імені Ярослава Мудрого Президент фонду: Валентина Стрілько. http://www.fundym.org.ua	Програми: «Вища школа», «Навчання іноземних студентів», «Стипендіати й лауреати премій фонду», «Кадри», «Навчання для майбутнього», «Трансформація економічної освіти і науки в КНУ ім. Тараса Шевченка», «Видавнича програма», «Учитель», «Українська школа ХХІ століття», «Україна крізь тисячоліття», «Софія Київська», «Немає чужих дітей», «Українська книга – навчальним закладам», «Військовий лицей імені Івана Мазепи в Батурині» та ін.	Підтримка середніх та вищих навчальних закладів України, надання допомоги в одержанні освіти дітям-сиротам, малозабезпеченим талановитим дітям, матеріальна підтримка дитячих будинків та інтернатів, розвиток культури та мистецтва.
Благодійний фонд «Нова Україна» Президент фонду: Тетяна Чекштуріна. Генеральний директор фонду: Аліна Ткаченко. http://www.b2btoday.com.ua	Програми допомоги дітям-сиротам, дітям-чорнобильцям, дітям позбавленим батьківського піклування, багатодітним сім'ям.	Сприяння діяльності громадським організаціям України, серед яких: Рівненська обласна християнська спілка молоді УМСА, ГО «Країна правди», Міжнародний громадський благодійний фонд «Сприяння і підтримки дитячої творчості, спорту та інтелекту «КАМІ», Батьківський комітет середньої школи №75 м. Львова, Львівська міська молодіжна громадська організація «Памолодь», Міжнародний благодійний фонд захисту дітей «Відлуння», дитячо-юнацький клуб бадмінтон «Олімп», Донецьк та ін.

¹ Тут вказуємо окремі благодійні фонди та організації України, до складу яких на посаді засновника, президента, голови, генерального директора, фінансового директора, членів правління, членів наглядових рад, керівників та учасників проектів і програм, учасників і волонтерів тощо, входять жінки.

<p><i>Міжнародний благодійний фонд «Відродження національного університету «Києво-Могилянська Академія»</i> Керівник фонду: В'ячеслав Брюховецький. Серед членів наглядової ради: Марта Фаріон, президент Києво-Могилянської Фондації Америки; Лілія Пустовіт, дизайнер, президент Української Ради Моді. Серед учасників проекту «Реставація»: Раїса Богатирьова, Галина Грушинська, Любов Рубан, Любов Тараненко, Наталія Добровольська, Дарина Краснолуцька та ін. http://www.fund.ukma.kiev.ua</p>	<p>Проекти: «Реставація», «Реконструкція приміщення магістеріуму НаУКМА», «Ярмарка-презентація кар'єр», «Книжкові новинки для бібліотеки НаУКМА», «Дні науки» та здобуття «Премії імені П. Могили», «Адаптація студентів до ринку праці», «Кримсько-татарські студії», «Придбання електронного оснащення для аудиторії для студентів Центру польських та європейських студій НаУКМА» та ін.</p>	<p>Підтримка матеріально-технічної бази університету, проведення заходів щодо подальшого його розвитку у статусі Національного. Модернізація навчально-виховного процесу. Видавнича діяльність, комплектування бібліотечних фондів, проведення наукових конференцій та культурно-мистецьких заходів університету. Фінансування реставраційних робіт Староакадемічного корпусу НаУКМА.</p>
<p><i>Благодійна асоціація «Український форум благодійників»</i> Директор форуму: Ганна Гулевська-Черниш. Керівник проєктів: Дар'я Непочатова. Менеджер проєктів: Катерина Ржевська та ін. http://www.ufb.org.ua</p>	<p>Проекти: «Розвиток культури та практики благодійництва в Україні засобами інтернет-технологій», «Організована філантропія в Україні: кроки до професіоналізації» та ін.</p>	<p>Створення спеціалізованого веб-ресурсу, який має на меті розвиток стратегічних інтернет-комунікацій з різними групами українського суспільства. Сприяння розвитку і популяризації в Україні організованої філантропії як чинника формування цивілізованого громадянського суспільства.</p>
<p><i>Благодійна організація «Асоціація благодійників України»</i> Один із засновників асоціації: Світлана Куц. Серед членів правління асоціації: Ольга Вієру (Благодійний фонд «Мистецький Арсенал»), Марина Антонова (Міжнародний благодійний фонд «Україна 3000»), Анжела Кузнецова (проректор з наукової та організаційної роботи УБС НБУ). Серед членів Наглядової ради асоціації: Марина Криса (голова НР), Анжеліка Рудницька, Маргарита Січкап. http://www.vboabu.org.ua/news.html</p>	<p>Проекти: «Почесна відзнака «Сяйво добра», «Спеціальний приз «Народний благодійник», «Національний конгрес «Благодійна Україна» та ін.</p>	<p>Відзначення фізичних та юридичних осіб, які зробили значний внесок у розвиток та підтримку благодійності в Україні, у тому числі, й в освітній галузі. Пошук та відзначення кращих благодійних ініціатив і проєктів у межах Національного конкурсу «Благодійник року». Запровадження формату систематичного суспільного діалогу щодо розвитку благодійності в Україні, зокрема в освітній галузі; відкритого обговорення тих проблем, які гальмують ефективну діяльність вітчизняних благодійних фондів та організацій.</p>
<p><i>Міжнародний благодійний фонд «Україна 3000»</i> Засновник фонду: Катерина Ющенко. Голова правління фонду: Марина Антонова. Серед членів правління фонду: Віра Павлюк, Руслана Ковальчук. http://www.ukraine3000.org.ua</p>	<p>Програми: «Україна в світі», «Україна: крок за кроком», «Благодійна Україна»: Національний конкурс «Благодійна Україна» та ін. Проекти: «Новітній інтелект України», «Добро починається з тебе» та ін.</p>	<p>Підтримка формування нової сучасної моделі освіти і виховання шляхом організації та проведення широкого суспільного діалогу; пошуку обдарованих і талановитих молодих людей з метою залучення їх до громадської діяльності та активізації в Україні соціального молодіжного руху.</p>
<p><i>Всеукраїнський благодійний фонд «Майбуття»</i> Голова правління фонду: Юрій Джала. Виконавчий директор фонду: Андрій Залужний. Фонд співпрацює із Українським жіночим консорціумом, Молодіжним жіночим гендерним Центром імені Н.Кобринської у місті Львові, ЛОО ВГО «Ліга жінок – виборців «50/50» у місті Львові та ін. http://www.maibuttia.lviv.ua</p>	<p>Проекти: «Рівні права та можливості – запорука демократичного суспільства» за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні, «Єдність заради майбутнього» та ін.</p>	<p>Сприяння та розвиток правової вищої і середньої освіти, реалізація науково-освітніх проєктів і програм.</p>
<p><i>Міжнародний благодійний фонд «Відродження»</i> Фінансовий директор фонду: Наталія Саннікова. Заступник виконавчого директора фонду: Інна Підлуська. Фінансовий менеджер: Ольга Рудакова. Директор із розвитку персоналу: Христинна Шульга. http://www.irf.ua</p>	<p>Проекти: Антикризова гуманітарна програма, «Верховенство права», «Громадське здоров'я», «Громадянське суспільство та належне врядування», Європейська програма, «Засоби масової інформації», Освітня програма, «Схід-Схід: партнерство без кордонів» та ін.</p>	<p>Сприяння становленню відкритого, демократичного суспільства в Україні шляхом підтримки громадських ініціатив. Сприяння системним змінам в освітній галузі України, наближення її до найкращих європейських практик, забезпечення покращення якості освіти, перетворення її на засіб формування громадянського суспільства.</p>

<p>Благодійна організація «Благодійний фонд «Перше вересня» Керівник фонду: Марина Мосієнко. http://www.b2btoday.com.ua</p>	<p>Проекти: «Пілотний проект «Юридична консультація освітян України», «Верховенство права» в системі освіти України» та ін.</p>	<p>Розробка та запуск на базі сайту www.osvitaua.com веб-сторінки юридичної консультації з правової підтримки педагогічних працівників системи загальної середньої та дошкільної освіти. Інформаційний супровід роботи експертних груп з підготовки проектів змін законодавства України про освіту та суміжних сфер; публікація аналітичних звітів стосовно системи освіти та освітнього законодавства в Україні, організація публікацій у засобах масової інформації; підготовка брошур та інформаційний супровід кампаній громадського обговорення проектів змін до законодавства.</p>
<p>Благодійний фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» Директор фонду: Ірина Бекешкіна. Виконавчий директор: Світлана Барбелюк. http://www.dif.org.ua</p>	<p>Проект «Хабарництво у ВНЗ: причини, розповсюдженість, шляхи подолання» та ін.</p>	<p>Проведення фокус груп та соціологічного дослідження серед студентів (вибірка 1000 респондентів, що репрезентує всі регіони України та всі типи вищих навчальних закладів) з метою локалізації «зон корупції» у вищій школі, підготовка аналітичного звіту та рекомендацій за результатами дослідження.</p>
<p>Міжнародний благодійний фонд «Міжнародний фонд досліджень освітньої політики» Керівник фонду: Тарас Фініков. Асистент освітньої програми: Олена Луцишина. http://www./bizinua.info</p>	<p>Проекти: «Моніторингове дослідження входження національної системи вищої освіти в Європейський простір вищої освіти та наукового дослідження», «Розробка та апробація курсу «Порівняльне освітнє право» для магістратури», «Академічні кваліфікації: дослідження можливостей взаємного визнання і заліку у східноєвропейському регіоні» та ін. «Освітня програма».</p>	<p>Розробка методології та проведення моніторингового дослідження входження системи вищої освіти України до Європейського простору вищої освіти. Розробка навчального курсу та навчально-методичного комплексу дисципліни з порівняльного освітнього права для магістерських курсів на юридичних факультетах університетів. Сприяння змінам в освітньому законодавстві, покращення правових знань освітян, створення моделі громадянської освіти на принципах культурної та етнічної толерантності й ін.</p>
<p>Благодійний фонд «Фундація видавництва «Кальварія» Виконавчий директор: Ірина Сокирка. http://www.fund.calvaria.org</p>	<p>Проект «Видання книги «Словник-довідник основних понять та визначень українського освітнього законодавства».</p>	<p>Об'єднання зусиль творчих особистостей, громадськості, неурядових, державних і комерційних організацій та мас-медіа для розвитку інформаційної інфраструктури сучасної української культури та мистецтва, промоція та підтримка легальної діяльності у сфері інтелектуальної власності в Україні</p>
<p>Міжнародна благодійна організація «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти» Керівник центру: Віра Савчук. http://www.b2btoday.com.ua</p>	<p>Проекти: «Розробка альтернативної державної моделі системи моніторингу якості освіти в Україні», «Розробка системи освітніх індикаторів для оцінювання якості загальної середньої освіти України в контексті світового і європейського досвіду», «Розвиток системи акредитації – ключовий інструмент вдосконалення якості вищої освіти» та ін.</p>	<p>Підготовка альтернативної державної системи моніторингу якості освіти в Україні, створення цільових груп суспільства для оцінювання якості освіти. Розробка системи освітніх індикаторів для оцінювання якості загальної середньої освіти України в контексті європейського і світового досвіду; проведення порівняльного аналізу української системи загальної середньої освіти з національними освітніми системами інших країн світу та здійснення підготовчої роботи для формування в найближчій перспективі незалежних баз даних про стан функціонування освітньої системи, які будуть доступними широкій громадськості, замовникам та споживачам освітніх послуг</p>

<p>Благодійний фонд «Розвиток України» Ріната Ахметова Засновник фонду: Рінат Ахметов. Директор департаменту аналізу, планування та оцінки фонду: Ольга Щетиніна. Директор департаменту зовнішніх зв'язків: Катерина Засуха. Директор фінансово-операційного департаменту: Алла Ієвлева. http://www.fdu.org.ua</p>	<p>«Докторська програма з масових комунікацій», Освітній проект «Журналістика цифрового майбутнього» (Digital Future Journalism, DFJ), проект «Розвиток сімейних форм виховання»</p>	<p>Підготовка дослідників комунікативної проблематики світового рівня. Навчання журналістики, роботі з новими медіа за сучасними цифровими стандартами. Сприяння національному усинюванню, підтримці прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу; взаємодія з дитячими інтернатними установами.</p>
<p>Благодійний фонд «Обдаровані діти – майбутнє України» Влади Прокаєвої Засновник і керівник фонду: Влада Прокаєва. http://ufb.org.ua/aboutus/kerivnuctvo/members/fond-vlady-prokayevoyi.htm</p>	<p>Програми: «Я - Берегиня» (соціальна адаптація для дівчат), Всеукраїнський благодійний проект «З книгою в серці», «Підтримай юний талант» і Всеукраїнський конкурс-фестиваль «На свято Миколая творча іскорка палає», «Школа успіху», «Діалог культур і цивілізацій».</p>	<p>Сприяння формуванню ініціативного, самостійного, відповідального молодого покоління XXI ст. Реалізація освітніх, культурних, оздоровчих програм підтримки талановитих дітей і молоді з малозабезпечених сімей, сиріт, напівсиріт.</p>

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Національна доктрина розвитку освіти : указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002 : витяг. *Управління освітою*. 2005. № 15-16. С. 25–46.
- Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. *Вища школа*. 2013. № 2. С. 86–106.
- Основи теорії гендеру : навч. посіб. / В. П. Агеева та ін. Київ : К.І.С., 2004. 536 с.

REFERENCES

- Aheieva, V. P., Blyzniuk, V. V., Holovashchenko, I. O., Hornostai, P. P., Lavrynenko, N. V., Lutsenko, O. A. ... & Chukhym, N. D. (2004). *Osnovy teorii henderu [Fundamentals of the theory of gender]*. Kyiv: K.I.S. [in Ukrainian].
- Natsionalna doktryna rozvytku osvity [National Doctrine of Education Development]. No. 347/2002. (2005). *Upravlinnia osvitoiu [Education Management]*, 15-16, p. 25-46 [in Ukrainian].
- Natsionalna stratehiia rozvytku osvity v Ukraini na 2012–2021 roky [National Strategy for the Development of Education in Ukraine for 2012-2021]. (2013). *Vyshcha shkola [High school]*, 2, 86-106 [in Ukrainian].

OLENA ILCHENKO

WOMEN'S CHARITY IN EDUCATION OF UKRAINE AS THE CALL OF THE TIMES

The article defines the essence of women's charity of the 21st century as a voluntary, socio-economic, gender-oriented, professionally adjusted force. The author established the following constitutional factors to organize the women's charitable activities: 1) legal; 2) spiritual and moral; 3) factors of practical capability / ability of charity participants. The importance of the legal factor above others was noted. After all, it is the government that by means of its legal, social, educational, financial and economic, and other institutions directly or indirectly influence the development of the spiritual and moral factors (inner personality) and the factor of person's practical ability to be the subject of charity.

The purpose of women's charitable activities is to develop the national education in the context of Ukraine's integration into European and world space; modernization of domestic women's experience in charity through advanced technologies and standards of world charity initiatives, their procedural and organizational approaches, problem diagnosis and acquisition of universal charity background. The paper also describes *the principles* (voluntariness, disinterestedness, humanity, cordocentrism, love to people, mercy, tolerance, etc.), *the types* (financial, property, organizational and territorial, personality-activity); forms of women's charity (cash aid in the form of grants, subsidies, voluntary donations, single or systematic material assistance, free transfer of property and / or property rights to permanent use or ownership, establishment of charitable organizations, funds, unions, societies; arranging and conducting charity events, providing direct help with personal work, etc.); and *the functions* (axiological, educational, socio-economic, marketing-investment, social, socially regulative, public and political).

Key words: *philanthropy, charitable organizations, private philanthropy, educational branch, advanced experience.*

Одержано 11.02.2019р.